

Doxa economiei

„Ceea ce-i lipsește economiei ca să aplatizeze șocurile este dozajul funcțional de perspective obținute prin poziționarea flexibilă în raport cu axele carteziane ale intervenționismului și dereglementării.”

Criza actuală a făcut să reapară o întrebare tulburătoare: de ce rămân oamenii atașați ideilor care eșuează? Desigur, corolarul special al întrebării are forma: de ce economiștii rămân (sau devin cu încăpățănare) partizani ai teoriilor sfidate de criză?

Răspunsurile la partea domestică a dubitației încap în reziliența culturii generale croite pe cunoștințele dicționarizate. Or, dicționarele se schimbă greu în partea lor generală, cunoașterea fiind normată și acceptată, în straturile profunde ale transferului de cunoștințe, cu decalaje chiar de secole față de revoluțiile științifice. Inculcarea cunoștințelor prin sistemul școlii se bazează pe principiul adevărului de necontestat, destinat să ofere minților în formare repere certe pentru înțelegere și operatori siguri pentru explicație. La nivelul cunoașterii comune lumea a ajuns să fie aristoteliană.

În privința corolarului care vizează comportamentul la nivelul cunoașterii științifice, situația este mai complicată. Cel puțin în privința a ceea ce se întâmplă în sfera gândirii economice și în universul intelectual al comunității teoreticienilor din economie (pe care-i numim *economicieni*) complicația este devoalată de criză ca fiind pe un alt traseu decât cel al cunoștințelor incontestabile. Ce constatăm de trei ani, deja, de când criza face ravagii? Teoreticienii își învârt spadele ideilor în contra aceluiași scuturi tocite ale intervenționismului și dereglementării. Creativitatea economicienilor se blochează în intoleranță maniheică, iar soluțiile avansate caută să salveze eternitatea pozițiilor ireconciliabile, de consistență religioasă. Pare că nu interesează (sau nu se vede) soluția la criză, ci salvarea cauzelor duale care în timp au generat invariabil, fie distinct, fie împreună, crize.

Aici, practic, sunt irațional consumate toate resursele, de credibilitate în primul rând, din cauza cărora dicționarele de economie au ediții integral revizuite în mod ciclic, în funcție de evoluția asimptotică fie unui aliniament, fie celuilalt, în manieră carteziană.

Falsa poziționare a comunității economicienilor în tranșarea metodei de rezolvare a ieșirii din criză a devenit ea însăși în sistemul cartezian (cu referențialele intervenționismului și dereglementării) reflex al înțelegerii și explicației. Cu alte cuvinte, a ajuns să fie nodul gordian din universul cogniției economice.

Acest lucru este atestat de faptul că actuala criză are la origini impulsuri duble, și dinspre intervenționism, și dinspre dereglementare. Deși acest adevăr ar trebui să genereze reacții de corecție sau autocorecție în comportamentul economicienilor, ceea ce se constată astăzi este fixarea și mai încăpățânată în opțiunea baricadei ideologice. Ceea ce-i lipsește economiei ca să aplatizeze șocurile este dozajul funcțional de perspective obținute prin poziționarea flexibilă în raport cu axele carteziane ale intervenționismului și dereglementării.

Este limpede că nu se poate ieși, decât cu costuri mari, din această modalitate de mediere. Simplificarea înseamnă eșec garantat, fie că se optează pentru intervenționism, fie că se optează pentru dereglementare. Este ca și când am obliga pendula să nu revină, în balansul ei, în poziția opusă, făcând o mișcare imposibil de efectuat (ca și de explicat) doar într-o singură direcție. Pendula nu doar că s-ar opri să mai îndeplinească funcția ei rațională, ea n-ar mai fi în niciun chip pendulă, ci un obiect imposibil pentru că sfidează legile universale ale naturii.

Secretul suprem al pendulei este că vizitează, cu costuri energetice, și o axă și pe cealaltă, în mod inexorabil, fără opțiuni partizane, și o face cu bune rezultate, de măsurare a timpului, tocmai pentru că nu are înclinații unilaterale. Mișcarea – și într-o direcție, și în cealaltă – este naturală pentru atingerea scopului balanței.

Fără să fie vorba despre un reduționism fizicalist, economia nu ar trebui să aibă un comportament al constanței eșecului, ci al augmentării efectelor de bunăstare dacă ar balansa între intervenționism și dereglementare, în doze raționale, chiar și din perspectiva timpului. Ceea ce se consumă, uneori cu tendință de exces, într-o direcție, oricum creează elanul compensatoriu care aruncă predispoziția de căutare a soluțiilor cu aceeași alonjă în direcția inversă. Dar o face cu violență!

Miza nu este în a defini direcțiile ca fiind contrare, ci complementare, negativul uneia fiind compensat pozitiv de cealaltă și viceversa. Complementaritatea soluțiilor este naturală pentru funcția economiei în sensul că interzicerea unei mișcări denaturalizează însăși economia, o obligă să funcționeze prin excepții de la regulile naturii și naturalului, să facă salturi mortale (inclusiv în sens malthusian).

A opta exclusiv pentru o axă sau pentru cealaltă face din economicieni niște soldați uitați în jungla sentimentelor (zeci de ani după ce conflictul s-a încheiat!) și din economie, un teatru de război în care prosperitatea înseamnă exterminarea în masă a sentimentelor.

Marin Dinu